

Ricard Lamote de Grignon

(1898-1962)

FACÈCIA

Variacions calidoscòpiques

per a Orquestra

E-368

Facècia. Variacions calidoscòpiques

Aquesta obra per a gran orquestra simfònica és, possiblement, la que més feina va portar a Ricard Lamote de Grignon per les normes tècniques que ell mateix es va autoimposar. Malgrat que, en escoltar-la, l'obra s'ajusta perfectament al títol (es tracta d'unes variacions alegres i juganeres sobre un tema popular), el treball del compositor és minuciós i perfeccionista. L'obra respon al caràcter humorístic i desenfadat que anuncia (és, doncs, una facècia) però amaga un treball molt elaborat basat en la variació i en el contrapunt. El tema d'origen empordanès és tractat en deu ocasions amb els recursos clàssics de la variació: ampliació, disminució, retrogradació, inversió, glossa, etcètera. Però, alhora, Lamote de Grignon es va autoimposar el joc del calidoscopi: mantenir el tema principal i observar-lo a través d'un joc de miralls de manera que, cada cop que apareix el tema, va acompanyat d'alguna de les seves transformacions. L'obra dona protagonisme a les diferents seccions de l'orquestra i atorga importants intervencions a l'arpa i la celesta, cosa que amplia el particular color orquestral de la partitura.

Si no perdem de vista el sentit humorístic d'aquesta música, encara hi trobem un altre element juganer: l'obra s'inicia amb un coral de metalls que interpreten les notes *Fa, La, Do, Mi, Do sostingut i La* que, en alfabet musical internacional, corresponen a les lletres del títol de l'obra *F, A, C, E, C I(s), A*. Aquest mateix tema apareix al final de tot, just abans de l'acord final, interpretat per les quatre trompes a l'uníson, però justament abans d'aquesta intervenció, la secció de corda interpreta —també a l'uníson— les notes *Fa sostingut, Re i Mi* (Fi DE) de manera que l'obra es clou anunciant el seu propi final: "Fi de Facècia". Una brillant expressió de bon humor per compondre bona música.

L'obra va quedar finalitzada, després d'anys de treball, el 15 de juliol de 1936 i en consta una interpretació el 12 de juny de 1938 al Palau de la Música Catalana a càrrec de la Orquestra Nacional de Conciertos sota la direcció de l'autor. Aquell any, **Facècia** va ser guardonada amb el Premi Juli Garreta.

David Puertas Esteve

Músic i Periodista

Ricard Lamote de Grignon i Ribas neix a Barcelona el 1899. Fill de Joan Lamote de Grignon i Bocquet, director i compositor de renom internacional que exercí una gran influència sobre la vocació i l'educació del seu únic fill. Realitza els seus estudis musicals al Conservatori del Liceu i a l'Acadèmia Marshall de Barcelona. Quan tenia 20 anys entra a formar part de les orquestres Simfònica de Barcelona i la del Gran Teatre del Liceu. Inicia la seva carrera com a compositor amb la col·lecció de peces per a piano, *Engrunes*. El 1930 entra com a director de l'Orquestra Simfònica de Girona i dos anys més tard guanya per oposició la plaça de subdirector de la Banda Municipal de Barcelona. Els avatars de la Guerra Civil l'obliguen a desplaçar-se a València treballant com a subdirector de l'orquestra d'aquesta ciutat al costat del seu pare, fundador i director d'aquesta formació. De retorn a la seva ciutat natal i sense deixar de compondre en cap moment, reb diversos encàrrecs de músiques per a pel·lícules de les que se'n comptabilitzen més d'una vintena així com un gran nombre de col·laboracions diverses en programes radiofònics. Finalment el 1957 aconsegueix el nomenament com a subdirector de l'Orquestra Municipal de Barcelona al costat del seu bon amic Eduard Toldrà.

La seva obra consta bàsicament d'obres simfòniques com *Facècia* (1936) que obtingué el Premi Juli Garreta el 1938, *Dos Petits Poemes*, *Cartell Simfònic*: (1936), *Tres Sonates del Pare Soler o Simfonia Catalana* (1950), entre d'altres, així com *Concierto Mágico*, música per a la pel·lícula del mateix nom i *Tríptico de la Piel de Toro*, ambdós per a piano i orquestra. Ballets com *El Rusc*, estrenat al Gran Teatre del Liceu, *Somnis* (1929) o *Un Prat* dedicat al seu "pare i mestre", també un *Divertiment* (1936), ballet per a orquestra de jazz simfònic. Òperes de gran format com *La Cabeza del Dragón* (1939) estrenada el 1959, amb llibret de Valle-Inclán, i de cambra com *Le Petit Chaperon Vert* amb text francès de Marià Camí, o *Màgia*, amb llibret propi, estrenada el 1952 i l'òpera infantil *La Flor* estrenada el 1934 i interpretada en diverses ocasions. També trobem poemes simfònics com *Enigmes* que obté el Premi Ciutat de Barcelona l'any 1950 així com la seva obra pòstuma *El Càntic dels Càntics* finalitzada abans de la seva mort el 1962. En la seva música vocal hi destaquen obres per a veu i piano sobre poemes de Carner, Maragall i d'altres i també peces corals com el *Romance del Caballero* i l'harmonització de cançons tradicionals. Conté també obra per a piano, i diverses obres per a diverses formacions instrumentals com son *Toccata*, Premi Santa Llúcia 1957 de Joventuts Musicals; *Goya, sis peces desagradables per a deu solistes* i el conjunt de petites peces per a diversos grups de vent titulades *Miniatures*, destinades com a exercicis previs als assajos per als instrumentistes de l'Orquestra de València.

Facècia. Variaciones calidoscópicas

Esta obra para gran orquesta sinfónica es, posiblemente, la más laboriosa de Ricard Lamote de Grignon por las normas técnicas que él mismo es impuso. A pesar de que al escucharla, la obra se ajusta perfectamente al título (se trata de unas variaciones alegres i juguetonas sobre un tema popular), el trabajo del compositor es minucioso y perfeccionista. La obra responde al carácter humorístico y desenfadado que anuncia (es, pues, una diversión) pero en su interior hay un trabajo muy elaborado basado en la variación y en el contrapunto. El tema de origen catalán es tratado en diez ocasiones con los recursos clásicos de la variación: ampliación, disminución, retrogradación, inversión, glosa, etcétera. Pero, a la vez, Lamote de Grignon se autoimpuso el juego del calidoscopio, o sea, conservando el tema principal y observándolo a través de un juego de espejos de forma que, cada vez que aparece el tema, va acompañado de alguna de sus transformaciones. La obra da protagonismo a las diferentes secciones de la orquesta y otorga importantes intervenciones al arpa y a la celesta, cosa que amplía el particular color orquestal de la partitura.

Si no perdemos de vista el sentido humorístico de esta música, descubriremos otro elemento lúdico que se encuentra al inicio de la obra interpretado por un coral de metales que tocan las notas *Fa, La, Do, Mi, Do sostenido* y *La* que, en alfabeto musical internacional, corresponden a las letras del título de la obra *F, A, C, E, C I(s), A*. Este mismo tema aparece al final, justo antes del último acorde, interpretado por las cuatro trompas al unísono, pero justo antes de esta intervención, la sección de cuerda interpreta —también al unísono— las notas *Fa sostenido, Re* y *Mi* (Fi DE) que significa “Fin de”; por lo que la obra concluye anunciando su propio final: “*Fi de Facècia*”. Una brillante expresión de buen humor para componer buena música.

La obra quedó finalizada, después de varios años de dedicación, el 15 de julio de 1936 y hay constancia de una interpretación el 12 de junio de 1938 en el Palau de la Música Catalana a cargo de la Orquesta Nacional de Conciertos bajo la dirección del autor. Aquel año, **Facècia** fue galardonada con el “Premio Juli Garreta”.

David Puertas Esteve

Músico y Periodista

Ricard Lamote de Grignon i Ribas nace en 1899 en Barcelona. Hijo de Joan Lamote de Grignon i Bocquet, director y compositor de renombre internacional que influirá en la vocación y educación de su único hijo. Realiza sus estudios musicales en el Conservatorio del Liceo y en la Academia Marshall ambas de Barcelona. Con 20 años entra a formar parte como violoncelista en la Orquesta Sinfónica de Barcelona y en la Orquesta del Gran Teatro del Liceo. Inicia su carrera como compositor con la colección de piezas Engrunes, para piano. En 1930 entra como director de la Orquesta Sinfónica de Girona y dos años más tarde gana por oposición la plaza de subdirector de la Banda Municipal de Barcelona. Los avatares de la Guerra Civil le llevan a desplazarse a Valencia trabajando como subdirector de la Orquesta de esta ciudad al lado de su padre, fundador y director de dicha formación. De retorno a su ciudad natal y sin dejar de componer en ningún momento, recibe varios encargos de música para películas de las que se contabilizan más de veinte así como gran número de colaboraciones en programas radiofónicos. Finalmente, en 1957 consigue el nombramiento como subdirector de la Orquesta Municipal de Barcelona al lado de su buen amigo Eduard Toldrà.

Su obra consta básicamente de obras sinfónicas como *Facècia* (1936) que obtendría el premio Juli Garreta en 1938, *Dos Petits Poemes*, *Cartell Simfònic*: 1936, *Tres Sonates del Pare Soler o Simfonia Catalana* (1950), entre otras, así como *Concierto Mágico*, música de la película del mismo nombre y *Tríptico de la Piel de Toro*, ambas para piano y orquesta. Ballets como *El Rusc*, estrenado en el Gran Teatro del Liceo, *Somnis* (1929) o *Un Prat* dedicado a su “padre y maestro” y también *Divertiment* (1936) para orquesta de jazz sinfónico. Óperas de gran formato como *La Cabeza del Dragón* (1939) estrenada en 1959, con libreto de Valle-Inclán, y de cámara como *Le Petit Chaperon Vert*, con texto francés de Marià Camí o *Màgia*, con libreto propio, estrenada en 1952 y una ópera infantil *La Flor* estrenada en 1934 e interpretada en varias ocasiones. El poema sinfónico *Enigmes* obtiene el Premio Ciutat de Barcelona en 1950 así como su obra póstuma *El Càntic dels Càntics* finalizada antes de su muerte en 1962. De su música vocal destacan obras para voz y piano sobre poemas de Carner, Maragall entre otros así como piezas corales como Romance del Caballero, y la armonización de canciones tradicionales. Contiene también pequeñas obras para piano y varias piezas para conjuntos instrumentales diversos como son *Toccata*, Premio Santa Llúcia, 1957 de Juventudes Musicales, la obra *Goya*, *Seis piezas desagradables para diez solistas*, y un conjunto de piezas para grupos diversos de viento titulados *Miniatures*, destinadas como ejercicios previos a los ensayos para los instrumentistas de la Orquesta de Valencia.

Facècia (Farce). Kaleidoscopic variations

This work, composed for a full symphonic orchestra, could well represent Ricard Lamote de Grignon most laborious project due to the technical rules that he himself imposed. Despite the fact that upon listening to this work, it fits perfectly with the title (they are happy and playful variations on a popular piece), the composer's work is both meticulous and perfectionist. The work reflects the humorous and light-hearted nature that the title announces (it is after all a farce) but the latter conceals a very elaborate work based on variation and counterpoint. The original piece hails from Ampurdan in Catalonia, and is dealt with ten times, using traditional variation resources: extension, diminution, retrogression, inversion, glosa, etc. But Lamote de Grignon also imposed a kaleidoscopic game on the piece: maintaining the central piece throughout and observing it through a game of mirrors in such a way that every time the piece submerges, it is accompanied by one of its transformations. The leading role in this work is occupied by the different sections of the orchestra, with significant offerings from the harp and celesta, which enlarge the distinctive orchestral colour of the score.

Without losing sight of the humorous nature of this music, we can observe yet another playful element: the work begins with a brass choir that performs the notes F, A, C, E, Ci(s) and A, corresponding to the letters of the work's title. This same theme appears at the very end of the piece, before the final chord, performed by four horns in unison. Just before this offering though, the string section performs (also in unison) the notes Fi, D and E – “*fi de*” meaning “end of” in Catalan, hence the piece announces its own end: “*Fi de Facècia*” or “End of the Farce”. A brilliant way of expressing good humour to compose good music.

The work was finalised after years of work on the 15 July 1936 and was performed on the 12 June 1938 in the Palau de la Música Catalana by the National Concert Orchestra, conducted by the composer himself. In that year, *Facècia* was awarded with the Juli Garreta Award.

David Puertas Esteve
Musician and Journalist

Ricard Lamote de Grignon i Ribas was born in Barcelona in 1899. Son of Joan Lamote de Grignon i Bocquet, the conductor and composer of international renown, who influenced the vocation and education of his only child. He completed his musical education at the Conservatorio del Liceo and the Academia Marshall, both in Barcelona. At the age of 20, he joined the Orquesta Sinfónica de Barcelona and Orquesta del Gran Teatro del Liceo as a cellist. His first composition was the collection of pieces for piano, *Engrunes*. In 1930 he became the conductor of the Orquesta Sinfónica de Girona and two years later he successfully applied for a post as assistant conductor of the Banda Municipal de Barcelona. The vicissitudes of the Civil War prompted him to move to Valencia where he worked as assistant conductor of the city's orchestra alongside his father, the orchestra's founder and conductor. On his return to his hometown, after continuing to compose, he received several music commissions for over twenty films, and a large number of collaborations on radio programmes. Finally, in 1957, he was appointed as assistant conductor of the Orquesta Municipal de Barcelona alongside his good friend, Eduard Toldrà.

His work consists basically of symphonic works like *Facècia* (1936) which was awarded the Juli Garreta prize in 1938, *Dos Petits Poemes*, *Cartell Simfònic* (1936), *Tres Sonates del Pare Soler* or *Simfonia Catalana* (1950), among others, and *Concierto Mágico*, music for the film of the same name and *Tríptico de la Piel de Toro*, for both piano and orchestra. Ballets like *El Rusc*, first performed at the Gran Teatro del Liceo, *Somnis* (1929) or *Un Prat*, dedicated to his “father and maestro” and *Divertiment* (1936) for symphonic jazz orchestra. Large-scale operas like *La Cabeza del Dragón* (1939), first performed in 1959, with libretto by Valle-Inclán, and chamber operas like *Le Petit Chaperon Vert*, with French text by Marià Camí, or *Màgia*, whose libretto he wrote himself, first performed in 1952, and a children's opera, *la Flor*, which premiered in 1934 and was performed again on several occasions. The symphonic poem *Enigmes* won the Premio Ciutat de Barcelona in 1950, as did his posthumous work *El Càntic dels Càntics*, completed before his death in 1962. His vocal music included works for voice and piano on poems by Carner and Maragall, among others, and choral pieces like *Romance del Caballero*, and the harmonisation of traditional songs. He also wrote small works for piano and several pieces for different instrumental ensembles like *Toccata*, which was awarded the Premio Santa Llúcia, 1957 de Juventudes Musicales, the work *Goya, Six unpleasant pieces for ten soloists*, and a series of pieces for different wind ensembles entitled *Miniatures*, designed as pre-rehearsal exercises for the instrumentalists of the Orquesta de Valencia.

7

Picc. I

Fl.

Ob.

C.I.

Cl.

Cl. b[♭]

Fg.

C.Fg.

Cor. I-II

Cor. III-IV

Trbe. I-II

Trba. III

Tbn. I-II

Tbn. III/
Tuba

Timp.

Perc. 1

Perc. 2

Arpa

7

VI. I

VI. II

Vle.

Vc.

Cb.

f

a2

f

pizz.

f

Picc. I

Fl.

Ob.

C.I.

Cl.

Cl. b°

Fg.

C.Fg.

Cor. I-II

Cor. III-IV

Trbe. I-II

Trba. III

Tbn. I-II

Tbone. III/
Tuba

Timp.

Perc. 1

Perc. 2

Arpa

VI. I

VI. II

Vle.

Vc.

Cb.

This page of a musical score, numbered 22, contains the following instruments and parts:

- Woodwinds:** Picc. I, Fl., Ob., C.I., Cl., Cl. b^o, Fg., C.Fg.
- Brass:** Cor. I-II, Cor. III-IV, Trbe. I-II, Trba. III, Tbn. I-II, Tbne. III/ Tuba
- Percussion:** Timp., Perc. 1, Perc. 2
- Other:** Arpa
- Strings:** Vl. I, Vl. II, Vle., Vc., Cb.

The score is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The woodwind and string parts (Cl. b^o, Fg., Vc.) contain musical notation, including eighth and quarter notes, rests, and slurs. The brass and other woodwind parts (Picc. I, Fl., Ob., C.I., Cl., Tbn. I-II, Tbne. III/ Tuba) are currently silent, indicated by whole rests. The percussion parts (Timp., Perc. 1, Perc. 2) also show whole rests. The string parts (Vl. I, Vl. II, Vle., Cb.) are silent. The Arpa part is also silent.

Picc. I

Fl.

Ob.

C.I.

Cl.

Cl. b^o

Fg.

C.Fg.

Cor. I-II

Cor. III-IV

Trbe. I-II

Trba. III

Tbni. I-II

Tbne. III/
Tuba

Timp.

Perc. 1

Perc. 2

Arpa

VI. I

VI. II

Vie.

Vc.

Cb.

Picc. I
Fl.
Ob.
Cl. I
Cl.
Cl. b[♭]
Fg.
C.Fg.

Cor. I-II
Cor. III-IV
Trbe. I-II
Trba. III
Tbni. I-II
Tbne. III/
Tuba

Timp.
Perc. 1
Perc. 2
Arpa

VI. I
VI. II
Vle.
Vc.
Cb.